

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Prawa Małoletnich W Postępowaniach Sądowych](#) > [Romania](#)

Prawa małoletnich w postępowaniach sądowych

Autor treści:

Rumunia

Rumunia

1. Zdolność procesowa dziecka

Zdolność prawna (*capacitatea de folosință*) to zdolność osoby do posiadania praw i obowiązków o charakterze cywilnym. Rozpoczyna się z chwilą narodzin, a kończy z chwilą śmierci danej osoby.

Zdolność do czynności prawnych (*capacitatea de exercițiu*) to zdolność do samodzielnego wykonywania czynności prawnych o charakterze cywilnym. Nabywa się ją w pełnym wymiarze, gdy kończy się 18. rok życia.

Osoby małoletnie nabywają także pełną zdolność do czynności prawnych przez zawarcie małżeństwa.

W uzasadnionych przypadkach sąd opiekuńczy (*instanța de tutelă*) może uznać pełną zdolność do czynności prawnych osoby małoletniej, która skończyła 16 lat. W tym celu wysłuchuje m.in. rodziców lub opiekunów małoletniego, a w stosownych przypadkach bierze również pod uwagę opinię rady rodzinnej.

Małoletni, którzy ukończyli 14 lat, mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

Osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych wykonuje je za zgodą rodziców lub, w stosownych przypadkach, opiekuna, a w sytuacjach przewidzianych prawem również na podstawie ewentualnej opinii rady rodzinnej oraz zezwolenia sądu opiekuńczego.

Osoby fizyczne nieposiadające zdolności do czynności prawnych (małoletni poniżej 14. roku życia, osoby podlegające specjalnym środkom opiekuńczym) są reprezentowane przez przedstawiciela ustawowego.

Dzieci w wieku poniżej 14 lat nie ponoszą odpowiedzialności karnej. Nieletni w wieku 14–16 lat ponoszą odpowiedzialność karną tylko wtedy, gdy udowodniono, że działali z rozmysłem, natomiast nieletnich, którzy ukończyli 16 lat, pociąga się do odpowiedzialności karnej zgodnie z prawem.

Wobec nieletniego, który w chwili popełnienia przestępstwa miał od 14 do 18 lat stosuje się nieizolacyjny środek wychowawczy. Izolacyjny środek wychowawczy można wobec takiej osoby zastosować w następujących przypadkach:

1. jeżeli dana osoba popełniła inne przestępstwo, w związku z którym nałożono i wykonano środek wychowawczy lub jego wykonanie rozpoczęło się przed popełnieniem rozpoznawanego przestępstwa;
2. gdy karą przewidzianą prawem za popełnione przestępstwo jest pozbawienie wolności na co najmniej 7 lat lub dożywotnie pozbawienie wolności.

2. Dostępność rozwiązań pozwalających dostosować przebieg postępowania do potrzeb małoletniego/nieletniego Mechanizmy i procedury wsparcia ustanowione z myślą o dzieciach

Sąd Rodzinny i Nieletnich w Braşowie (*Tribunalul pentru Minori și Familie Braşov*) jest jedynym takim

wyspecjalizowanym sądem w Rumunii.

Jest właściwy zarówno w sprawach karnych (w których co najmniej jeden z oskarżonych, jeden z pokrzywdzonych lub jedna ze stron cywilnych jest osobą nieletnią lub małoletnią), jak i w sprawach cywilnych (w sporach dotyczących umieszczenia w placówce i przysposobienia).

Właściwość miejscowa Sądu Rodzinnego i Nieletnich w Braszowie obejmuje okręg Braszów, natomiast inne sprawy dotyczące nieletnich lub małoletnich są rozpoznawane przez sądy powszechne.

W przypadku dzieci będących ofiarami za ocenę i zapewnianie usług wsparcia i ochrony odpowiadają wyspecjalizowane wydziały Dyrekcji Generalnych ds. Pomocy Społecznej i Ochrony Dzieci (*Directiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului*), interweniujące w zakresie nadużyć, zaniedbań, handlu ludźmi, migracji i repatriacji na podstawie ustawy nr 272/2004 w sprawie ochrony i propagowania praw dziecka oraz decyzji rządowej nr 49/2011 zatwierdzającej ramowe metody prewencji i interwencji w ramach multidyscyplinarnych zespołów i sieci w przypadkach przemocy wobec dzieci i przemocy domowej oraz metody interdyscyplinarnych i międzyinstytucjonalnych interwencji w przypadkach dzieci wykorzystywanych i dzieci zagrożonych wyzyskiem w pracy, dzieci będących ofiarami handlu ludźmi oraz rumuńskich dzieci migrujących, które są ofiarami różnych form przemocy w innych państwach.

W 2020 r. przy Ministerstwie Sprawiedliwości (*Ministerul Justiției*) utworzono grupę roboczą ds. ofiar. Do najważniejszych celów realizowanych przez tę grupę należą: tworzenie specjalnych pokojów przesłuchań dla małoletnich, prowadzenie specjalistycznych szkoleń na temat postępowania w przypadku różnego rodzaju przestępstw i ofiar, tworzenie nieformalnej sieci specjalistów działających na rzecz ofiar przestępstw seksualnych oraz poprawa usług kryminalistycznych dla ofiar przestępstw.

Organizacja Save the Children Romania (*Salvați Copiii România*), we współpracy z Dyrekcją Generalną ds. Pomocy Społecznej i Ochrony Dzieci działającą w Sektorze 6 w Bukareszcie, otworzyła pierwszy pilotażowy ośrodek typu Barnahus dla dzieci będących ofiarami niegodziwego traktowania w celach seksualnych i skrajnej przemocy domowej. Działalność ośrodka opiera się na zintegrowanym modelu Barnahus, obejmującym kompleksowe usługi, badania psychologiczne i lekarskie oraz wysłuchanie i ochronę dzieci będących ofiarami niegodziwego traktowania w celach seksualnych i skrajnej przemocy domowej.

Prokuratura działająca przy Wysokim Trybunale Kasacyjnym i Sprawiedliwości (*Înalta Curte de Casație și Justiție*), we współpracy z Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA), Ministerstwem Sprawiedliwości oraz Dyrekcjami Generalnymi ds. Pomocy Społecznej i Ochrony Dzieci, na początku 2022 r. rozpoczęła realizację projektu, którego celem ogólnym jest zapewnienie efektywności, dostępności i jakości systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych z udziałem dzieci będących ofiarami przestępstw, w tym przestępstw z nienawiści. Prace w ramach projektu obejmują: renowację, organizację i wyposażenie 35 pokojów przesłuchań dla małoletnich, opracowanie dwóch analiz tematycznych dotyczących sytuacji w zakresie przestępstw z nienawiści i sytuacji dzieci będących ofiarami przestępstw, opracowanie wytycznych (w zakresie identyfikacji i ścigania przestępstw z nienawiści oraz przesłuchiwanie małoletnich ofiar i ścigania popełnionych przeciwko nim przestępstw) oraz organizację specjalistycznych szkoleń dla prokuratorów i innych grup zawodowych, żeby zwiększyć ich wiedzę i świadomość w zakresie potrzeb ofiar przestępstw z nienawiści i dzieci będących ofiarami przestępstw, w tym dzieci należących do mniejszości romskiej.

Dzięki realizacji wcześniej opracowanego projektu szkoleń zawodowych i budowania zdolności wymiaru sprawiedliwości Najwyższa Rada Sądownictwa (*Consiliul Superior al Magistraturii*) oferuje obecnie 47 pokojów przesłuchań dla małoletnich w sądach w całym kraju, a pomieszczenia te są zgodnie z międzynarodowymi standardami przesłuchiwanie małoletnich.

Jednocześnie kodeks postępowania karnego (*Codul de procedură penală*) stanowi, że w celu ochrony prywatności lub godności pokrzywdzonego, a także w przypadku, gdy zwolnienie lub ucieczka sprawcy mogą zagrozić prywatności lub godności pokrzywdzonego lub wyrządzić mu szkodę, niezależnie od jej charakteru i zakresu, organ ścigania może zarządzić przewidziane prawem środki ochrony pokrzywdzonego. Za osoby szczególnie narażone uznaje się dzieci, ofiary pozostające na utrzymaniu sprawcy, ofiary terroryzmu, przestępczości zorganizowanej, handlu ludźmi, przemocy w bliskich związkach, przemocy seksualnej i wykorzystywania seksualnego, ofiary przestępstw z nienawiści, dyskryminacji i uprzedzeń, zwłaszcza ze względu na cechy osobiste, a także osoby z niepełnosprawnościami oraz ofiary, które doznały znacznej szkody ze względu na powagę przestępstwa.

Także kodeks postępowania karnego zawiera przepisy dotyczące przesłuchiwania małoletnich.

Stwierdzono w nim, że przesłuchania pokrzywdzonych i świadków w wieku poniżej 14 lat należy przeprowadzać w obecności jednego z rodziców, opiekuna, osoby, której powierzono wychowanie i kształcenie dziecka, lub przedstawiciela placówki, której powierzono wychowanie i kształcenie dziecka, oraz w obecności psychologa powołanego przez organ sądowy. Psycholog udziela małoletniemu fachowych porad przez cały czas trwania postępowania sądowego.

Wobec pokrzywdzonych ze stwierdzonymi zgodnie z prawem szczególnymi potrzebami w zakresie ochrony organ sądowy nakazuje zastosowanie co najmniej jednego z następujących środków, bez uszczerbku dla prawidłowego przebiegu postępowania lub dla praw i interesów stron:

1. przesłuchanie pokrzywdzonych w pomieszczeniach zaprojektowanych lub przystosowanych do tego celu;
2. przesłuchanie pokrzywdzonych w obecności psychologa lub innej osoby specjalizującej się w doradztwie dla ofiar bądź przy pomocy tych osób;
3. prowadzenie przesłuchania i ewentualnych ponownych przesłuchań przez tę samą osobę, o ile jest to możliwe i jeśli organ sądowy uzna, że nie ma to wpływu na prawidłowy przebieg postępowania ani na prawa i interesy stron;
4. przesłuchanie pokrzywdzonych przy użyciu wideokonferencji lub innych technicznych środków komunikacji w miejscu, w którym korzystają oni ze środka ochrony w postaci czasowego zakwaterowania.

W trakcie przesłuchań i, w stosownych przypadkach, ponownych przesłuchań przez organy prowadzące postępowanie przygotowawcze osób pokrzywdzonych, które są ofiarami przestępstw niewłaściwego traktowania małoletnich, przemocy domowej, handlu ludźmi i wykorzystywania osób szczególnie narażonych, przestępstw przeciwko wolności i integralności seksualnej itp., a także w innych sytuacjach, w których ze względu na okoliczności przestępstwa uznaje się to za konieczne, czynności prowadzi wyłącznie osoba tej samej płci, co osoba pokrzywdzona. Jeśli nie jest to możliwe, przesłuchania te może prowadzić osoba, która nie jest tej samej płci, co osoba pokrzywdzona, za zgodą adwokata oraz psychologa lub innej osoby specjalizującej się w doradztwie dla pokrzywdzonych, bez uszczerbku dla prawidłowego przebiegu postępowania bądź praw i interesów stron.

Zgodnie z kodeksem postępowania karnego sprawy dotyczące małoletnich pokrzywdzonych będących ofiarami przestępstw niewłaściwego traktowania małoletnich, przemocy domowej, handlu ludźmi lub wykorzystywania osób szczególnie narażonych, przestępstw przeciwko wolności i integralności seksualnej itp. rozpatruje się w trybie pilnym i priorytetowym. Jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni w wieku poniżej 16 lat, wobec którego dopuszczono się przestępstwa niewłaściwego traktowania małoletnich, przemocy domowej, handlu ludźmi lub wykorzystywania osób szczególnie narażonych, przestępstwa przeciwko wolności i integralności seksualnej itp., sąd – jeżeli uzna, że przedstawienie niektórych dowodów może mieć negatywny wpływ na małoletniego – nakazuje wyłączenie go od udziału w rozprawie.

Ponadto kodeks postępowania karnego przewiduje, że wobec nieletniego można w drodze wyjątku zastosować zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie tylko pod warunkiem, że wpływ pozbawienia wolności na jego osobowość i rozwój nie będzie nieproporcjonalny do celu zastosowania tego środka.

Czas trwania tymczasowego aresztowania ustala się z uwzględnieniem wieku oskarżonego w dniu, w którym nakazano zastosowanie, przedłużenie lub utrzymanie tego środka.

Kodeks cywilny (*Codul civil*) stanowi, że w administracyjnych lub sądowych postępowaniach dotyczących dziecka, które ukończyło 10. rok życia, obowiązkowe jest przesłuchanie tego dziecka. Można jednak przesłuchać również dzieci młodsze, jeżeli właściwy organ uzna to za konieczne do wydania orzeczenia w danej sprawie. Prawo do bycia wysłuchanym wiąże się z tym, że dziecko może zwrócić się o dowolne informacje i stosownie do swojego wieku je otrzymać, wyrażać swoją opinię oraz – jeśli zostanie ona uszanowana – uzyskać informacje o jej możliwych konsekwencjach, a także o konsekwencjach wszelkich decyzji, które dotyczą dziecka. Opinie przesłuchiwanego dziecka bierze się pod uwagę stosownie do jego wieku i dojrzałości.

3. Szkolenie specjalistów

Najwyższa Rada Sądownictwa, jako promotor projektu, we współpracy z Krajowym Instytutem Sądownictwa (*Institutul Național al Magistraturii*), Krajową Szkołą Administracji Sądowej (*Scoala Națională de Grefieri*) i

Norweską Administracją Sądową, realizuje wcześniej opracowany projekt w zakresie szkolenia kadr i budowania zdolności wymiaru sprawiedliwości, finansowany z programu „Sprawiedliwość” będącego częścią Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014–2021.

W ramach tego projektu Najwyższa Rada Sądownictwa i Krajowy Instytut Sądownictwa ogłosiły rozpoczęcie procedury wyboru eksperta w celu opracowania programu długookresowych szkoleń z zakresu „technik przesłuchiwania małoletnich w postępowaniu cywilnym (wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku)”. Ekspert zostanie wyłoniony spośród specjalistów prowadzących szkolenia na temat „technik przesłuchiwania małoletnich”, organizowane w ramach projektu, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki ludności romskiej.

W rezultacie powstanie użyteczne narzędzie na potrzeby Krajowego Instytutu Sądownictwa, które umożliwi długookresowe ustawiczne szkolenie sędziów i prokuratorów w zakresie technik przesłuchiwania małoletnich, zarówno w postępowaniach cywilnych, jak i karnych, oraz będzie stanowiło podstawę spójnego podejścia do działań na szczeblu krajowym i europejskim.

Program długookresowych szkoleń z zakresu „technik przesłuchiwania małoletnich (wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku)” ma zapewnić praktyczne wsparcie kadrze szkoleniowej Krajowego Instytutu Sądownictwa, a konkretnie – spójne podejście do przesłuchiwania małoletnich. Przyswojenie takich technik przyczyni się do propagowania wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku jako nadrzędnej reguły rumuńskiego systemu sądowego.

4. Dostępność środków zaskarżenia

Do małoletnich nie mają zastosowania żadne przepisy szczególne.

W sprawach cywilnych odwołanie mogą wnieść strony postępowania, które wykażą uzasadniony interes, oraz – jeśli tak przewidziano w przepisach – inne organy lub osoby uznające wyrok za niesłuszny. Prokurator może wnieść środek zaskarżenia wyroku sądowego w sytuacji, gdy jest to konieczne do ochrony praw, wolności i uzasadnionych interesów małoletnich, osób korzystających z porady prawnej lub podlegających specjalnym środkom opiekuńczym oraz osób zaginionych, a także w innych przypadkach wyraźnie przewidzianych prawem.

W postępowaniu karnym pomoc prawna dla nieletniego podejrzanego lub oskarżonego jest obowiązkowa. Pomoc prawna dla pokrzywdzonego jest obowiązkowa, gdy nie ma on zdolności do czynności prawnych lub ta zdolność jest ograniczona, a także gdy pokrzywdzony jest ofiarą przestępstwa niewłaściwego traktowania małoletnich, przemocy domowej, handlu ludźmi lub wykorzystywania osób szczególnie narażonych, przestępstwa przeciwko wolności i integralności seksualnej itp.

5. Przyniesienie

Przyniesienie to czynność prawna tworząca stosunek rodzic-dziecko między przyniesającym a przyniesianym oraz więzi rodzinne między przyniesianym a członkami rodziny przyniesającego.

Do przyniesienia mają zastosowanie wszystkie następujące zasady: dobro dziecka, konieczność zapewnienia wychowania i edukacji dziecka w rodzinnym otoczeniu, ciągłość wychowania i edukacji dziecka, z uwzględnieniem jego pochodzenia etnicznego, językowego, religijnego i kulturowego, a także celowość wszelkich czynności związanych z procedurą przyniesienia.

Procedurę przyniesienia regulują art. 451–482 kodeksu cywilnego.

Ostatnia aktualizacja: 29/07/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.